

Міністерство освіти і науки України

**Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

**Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

**Актуальні проблеми методики навчання історії,
правознавства та суспільствознавчих дисциплін**

Випуск 5

Харків – 2013

7. Козацька грамота. – Х., 2003. – 219 с.
8. Наказ Гетьмана Українського козацтва від 3 листопада 2012 року «Про заохочення козаків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrkozatstvo.com/nakazi-rozporjadzhennja/
9. Наказ міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31 жовтня 2012 року № 1243 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.Lib5.podelise.ru/docs/56300/index-12588.html

10. Сухомлинський В. Сто порад учителю / В. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1984. – 203 с.
11. Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua/documents/15828.html
12. Шкіра О.І. *Ucraina terra Cossacorum. Україна – земля козацька* / О.І. Шкіра. – Переяслав-Хмельницький. – 2009. – 540 с.

Бережна С.В., доктор філософських наук, професор, декан історичного факультету Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Роль органів студентського самоврядування в навчально-виховному процесі історичного факультету ХНПУ імені Г.С. Сковороди

В статті надано аналіз ролі та місця органів студентського самоврядування в сучасних вищих навчальних закладах на прикладі історичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди. Звертається увага на значну нормативно-правову базу дослідження. Зроблено висновок щодо проблем у галузі забезпечення систематичної роботи органів студентського самоврядування на рівні студент – студент та студент – викладач.

Ключові слова: студентське самоврядування, навчання, наука, демократизм.

В статье дан анализ роли и места органов студенческого самоуправления в современных высших учебных заведениях на примере исторического факультета ХНПУ имени Г.С. Сковороды. Обращается внимание на значительную нормативно-правовую базу исследования. Сделан вывод о проблемах в области обеспечения систематической работы органов студенческого самоуправления на уровне «студент- студент» и «студент – преподаватель».

Ключевые слова: студенческое самоуправление, обучение, наука, демократизм.

This paper analyzes the role and place of the student government in modern higher education as an example of historical faculty KNPU name G. S. Skovoroda. Attention is drawn to significant regulatory - legal framework of the study. The conclusion about the problems in the field of systematic work of the student government at the level of «student – student» and «student – teacher».

Key words: student government, education, science, democracy.

Постановка проблеми. В умовах демократизації сучасної вищої школи студентське самоврядування стало важливим фактором і умовою удосконалення навчально-виховного процесу, спрямованого на якісне навчання, сприяння науково-дослідної роботи в гуртках, клубах виховання духовності та культури студентів, формування у студентської молоді національно-громадянської позиції, соціальної активності, оволодіння навичками організатора, керівника, формування громадянської політичної культури, становлення особистості нового типу.

Мета роботи – надати аналіз форм та методів роботи органів студентського самоврядування в позанавчальний час.

Основними завданнями є:

- аналіз нормативно-правової бази щодо діяльності органів студентського самоврядування;
- розгляд основних напрямів діяльності;
- вивчення проблем діяльності органів студентського самоврядування та шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Згідно «Положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах» самоврядування – самостійна громадська діяльність студентів щодо управління вищим

навчальним закладом, яке визначається ректоратом, деканатом і здійснюється студентством відповідно до мети і завдання, що стоять перед студентськими колективами. Воно дозволяє спрямувати енергію молоді на вдосконалення навчального процесу і, разом з тим, уникати будь-якого суб'єктивізму при прийнятті рішень адміністрацією.

Теоретичною базою діяльності органів студентського самоврядування є такі законодавчі та нормативно-правові документи: Конституція України; Закон України «Про вищу освіту»; Національна доктрина розвитку освіти; Національна програма патріотичного виховання громадян, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства; наказ МОН України «Про затвердження Положення про Всеукраїнську студентську раду при Міністерстві освіти і науки України»; Концепція вихованої роботи у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди [1; 2; 3].

Студентське самоврядування на історичному факультеті функціонує як система і процес реалізації своїх прав, обов'язків та ініціатив молоді через прийняття рішень та їх втілення в реальність.

Основними напрямками діяльності студентського самоврядування є:

- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків (дотримання законодавства, моральних, етичних норм, систематичне й глибоке оволодіння знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищення загального культурного рівня, дотримання Статуту та правил внутрішнього розпорядку університету);

- сприяння захисту прав та інтересів студентів;

- сприяння навчальній, науковій і творчій діяльності, працевлаштуванню студентів та створення для них необхідних соціально-побутових умов;

- розвиток лідерської та управлінської майстерності студентів;

- розвиток громадянської активності студентів; формування національно-громадянської позиції; виховання патріотизму;

- пропаганда здорового способу життя, запобігання вчиненню студентами правопорушень, попередження алкоголізму і наркоманії;

- організація культурно-освітньої і фізкультурно-масової роботи, дозвілля та відпочинку студентів [2].

Системний підхід до організації студентського самоврядування характеризується тим, що воно охоплює всі сфери життєдіяльності факультету: навчально-виховну; науково-дослідну; спортивно-оздоровчу роботу; побут, відпочинок, дозвілля.

Взаємодія органів студентського самоврядування з кафедрами та деканатом здійснюється на рівні академічної групи, гуртожитку, всього факультету.

Студентські представники за посадою входять до складу Вченої ради факультету. За участю органів студентського самоврядування відбувається переведення студентів факультету контрактної форми навчання на бюджет. Студентський декан та Голова Співки студентів та молоді історичного факультету входять до складу стипендіальної комісії.

Особливу роль відведено роботі кураторів. На факультеті проводяться кураторські години, разом із кураторами в групі аналізуються результати успішності, продовжується спілкування у гуртожитку. В позанавчальний час відбувається відвідування театральних вистав, міських виставок, галерей («АВЕК», «Маєстро»), музеїв (історичного музею, музею Клавдії Шульженко, Антона Семеновича Макаренка в Куряжській колонії); проводяться екскурсії (до музею Г. Сковороди у Сковородинівці, до музею Д. Яворницького у м. Дніпропетровську, до Святогорської лаври, тощо).

Важливим напрямком співпраці кафедр та органів студентського самоврядування є науковий напрям. На кожній кафедрі працюють гуртки «Краєзнавець» (кафедра всесвітньої історії), «Правознавець» (кафедра правознавства), з історії України, філософії (кафедра філософії) та географії (кафедра географії). Дискусійний клуб «Толерант» об'єднує значний загальний студентства факультету та швидко реагує на суспільно – значущі проблеми.

Багатьом студентам історичного факультету запам'ятались зустрічі з провідними істориками України – В. Сергійчуком, В. Голочко, Т. Ладиченко, А. Чайковським.

Студентське наукове товариство приймає активну участь в організації круглих столів, наукових конференцій (Каразинські та

Козацькі читання), конкурсу студентських наукових робіт, інтелектуальних конкурсів («Брейн-ринг», турнір знавців історії, гра «Що? Де? Коли?»), Другого етапу студентської Олімпіади з історії. І це має певні результати – наші студенти щорічно стають переможцями Всеукраїнських студентських Олімпіад, конкурсів, турнірів.

Розширюючи кордони міжнародного спілкування в рамках Болонського процесу та на виконання угоди між Факультетом Історії Вроцлавського університету та історичним факультетом ХНПУ імені Г.С. Сковороди представники студентського активу факультету за обмін щорічно проходять стажування у Польщі.

Студентська спілка факультету залучається до організації дозвіллевих заходів на факультеті та в університеті. Так, за ініціативою студентського активу щорічно проводяться конкурс ораторів, конкурси «Містер факультету» та «Міс факультету», «Кохання з першого погляду». На свята прикрашається факультет, оформлюються стіннівки. Створено факультетську команду КВК та театральну студію. На тижні студентського самоврядування студенти – старшокурсники проводять лекції, семінари, приймають участь в грі КВЕСТ, що організується спілкою університету, відбуваються неформальні зустрічі студентів з деканатом та викладачами факультету, проводиться прес-конференції на тему: «Цікаво знати...».

Студактив збирає команди на числені спортивні змагання з шахів, шашок, баскетболу, волейболу тощо.

Значне місце займає козацький рух на факультеті. Наприклад, активісти студентського життя факультету беруть участь у спортивно-інтелектуальних змаганнях на Кубок Отамана; проводять «Уроки козацької слави» в школах міста Харкова та області.

Важливу роль також відіграє волонтерський рух – проведення благодійних ярмарок, виїзди викладачів та студентського активу до вихованців притулку «Гармонія»,

Харківського будинку № 2, допомога викладачам факультету – ветеранам Великої вітчизняної війни та їх родинам.

В гуртожитку за рекомендацією студентської ради гуртожитку відбувається щорічна атестація студентів, проводяться рейди щодо перевірки санітарно-гігієнічного стану кімнат.

Щорічно проводяться спільні туристичні походи студентського активу та деканату факультету. У цьому навчальному році запроваджено відпочинок за підтримки чартерного президента клубу «Ротарі» Р. Мкртчана на роллердромі та на ковзанах в клубі «Шато-ледо». Події студентського життя представлені в факультетській газеті «Істфаківець».

Але існують і проблеми: нігілізм та інфантилізм студентів; відношення деяких викладачів до студентського самоврядування як до особливого способу виховної роботи, коли студенти граються в демократію. Адже, тільки останнім часом на перший план почали висувати вимоги відносно реальної участі в житті навчального закладу.

Таким чином, це ще раз засвідчує те, що тільки активна участь студентів в органах студентського самоврядування надаватиме поштовху у подальшому розвитку цієї форми самоорганізації студентства. Робота в студентському активі є доброю школою, яка навчає демократії, закладає її підвалини сприйняття студентом суспільної моделі співіснування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. – К.: Фоліо, 2012. – 69 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» // ВВР. – 2002. – № 20.
3. Наказ МОН України «Про затвердження Положення про Всеукраїнську студентську раду при Міністерстві освіти і науки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1633-13>